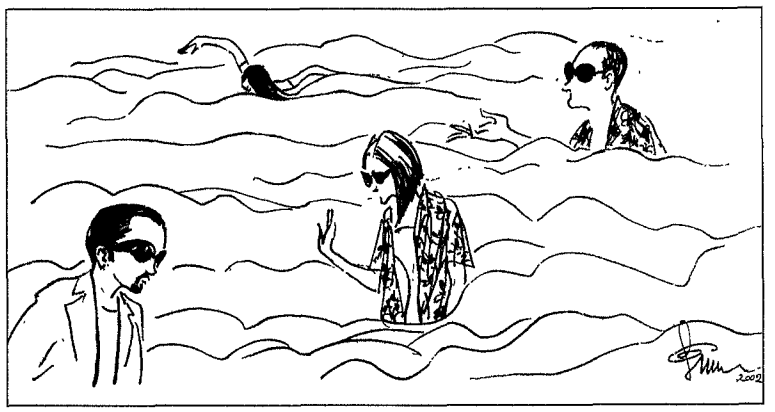
Παρεξηγώντας τον Σκωτσέζο

Στο «Mainstream» που παρουσιάζεται στο Αμόρε – **Κριτική Σπύρος Παγιατάκης**

Ντέιβιντ Γκρεγκ
Mainstream
Σκηνοθ.: Θωμάς Μοσχόπουλος
Θέατρο του Νότου (Αμόρε)

Από την παράσταση του Θεάτρου του Νότου. Σκίτσο της Ελλης Σολομωνίδου-Μπαλάνου.

Μοιάζει με αυτές τις ασκήσεις που κάνουν οι σπουδαστές κάποιας πρωτοποριακής δραματικής σχολής. Η πλοκή είναι απλή: ένας υπάλληλος δισκογραφικής εταιρείας καλείται να δώσει συνέντευξη στον ψυχολόγο της πολυεθνικής όπου ανήκει. Υστερα από ένα προβληματικό ξεκίνημα, οι δυο τους τα βρίσκουν. Πάνε και για ποτό. Το ίδιο βράδυ ταλανίζονται (ξεχωριστά) από σεξουαλικές φαντασιώσεις. Ξανασυναντιούνται το επόμενο πρωινό και ο καθένας παίρνει το δρόμο του. Απλούστερα δεν γίνεται.

Στη σκηνή υπάρχουν τέσσερα πρόσωπα. Δύο γυναίκες και δύο άνδρες, οι οποίοι γλιστρούν ως σε παγοδρόμιο διαρκώς από τον ένα ρόλο στον άλλο. Πότε ο ένας –ή η μία– είναι ο συνεντευξιαζόμενος ή και το αντίθετο. Δεν υπάρχει χρονολογική συνέπεια. Δεν υφίσταται καν κοινή λογική. Ολόκληρες φράσεις και λέξεις επαναλαμβάνονται με οδυνηρά μινιμαλιστικό τρόπο. Πρωτοπορία, θα πείτε. Σύμφωνοι. Ομως κάτι τέτοιο δεν δίδασκε μήπως –και– ο Μπέρτολτ Μπρεχτ στο «Αγοράζοντας το Χαλκό» πριν από ολόκληρο μισό αιώνα; Το «Mainstream» του 31χρονου Σκωτσέζου Ντέιβιντ Γκρεγκ θα μπορούσε να ερμηνευθεί ως: «Του Συρμού», «Της μόδας» κ.λπ. Ομως παρέμεινε έτσι στα αγγλικά όπως κι άλλοι original(!) τίτλοι έργων αυτής της θεατρικής περιόδου (όπως Proof, Dark Room, κ.ο.κ.) οι οποίοι επιμένουν να παραμένουν αμετάφραστοι. Τέλος πάντων. Στα δικά μας. Με το να παρουσιάζει μία και μόνη κατάσταση όχι μόνο από πολλές πλευρές αλλά επίσης κι αγχωτικά σκαρφαλωμένη σε πολλά επικλινή επίπεδα, το «Mainstream» απαιτεί την πνευματική εγρήγορση και τη συμμετοχή του θεατή, ο οποίος έτσι κι αφαιρεθεί έστω και για λίγο, χάνει το νήμα και κινδυνεύει να μη βγει ποτέ από τον διανοητικό λαβύρινθο όπου τον οδηγεί ο νεο-εγκεφαλικός αυτός παιχνιδιάρης συγγραφέας.

Δύσκολος συγγραφέας

Ο Ντέιβιντ Γκρεγκ είναι ένας ιδιαίτερα δύσκολος συγγραφέας. Κι ασφαλώς όχι μόνο και μόνο επειδή γράφει πράγματα τα οποία αν τα διαβάσει κανείς (κακο-) μεταφρασμένα –στο πρόγραμμα της παράστασης του Θεάτρου του Νότου– τρομάζει με τις περιπεπλεγμένες αμπελοφιλοσοφίες του. Ιδού ένα μικρό παράδειγμα: «Το παρελθόν το συνειδητοποιούμε με την ανάμνηση, το παρόν με την αντίληψη ή τη βίωση και το μέλλον με την προσδοκία. Οταν το παρελθόν αποκτά βάθος γίνεται ιστορία, ενώ με βάση τις εμπειρίες του παρελθόντος και τα δεδομένα του παρόντος γίνεται ο σχεδιασμός του μέλλοντος. Συνήθως γίνεται διάκριση σε φυσικό χρόνο και σε υποκειμενικό ή ψυχολογικό». Ετσι κι έδινε κανείς βάση σε τέτοια και παρόμοια με το δίκιο του θα 'λεγε «Πέσαμε σε μεγάλο ψώνιο!».

Κι όμως παρόλο που ο Ντέιβιντ Γκρεγκ μπορεί να δίνει μια παρόμοια εντύπωση έτσι όπως παρουσιάστηκε από τον μεταφραστή και σκηνοθέτη του σε μια σημειολογική πισίνα –γεμάτη άσπρα μπαλάκια φελιζόλ– στη σκηνή του Αμόρε, στην πραγματικότητα είναι διαφορετικός. Δεν είναι ούτε τόσο βαρύγδουπος ούτε τόσο στερημένος από χιούμορ. Πώς το ξέρω; Μα, ήμουν από τους τυχερούς που είδαν τη σφύζουσα από χαμόγελο παράσταση της σκωτσέζικης Θεατρικής ομάδας (παρακαλώ προσέξτε την ονομασία της!) «Υποπτη Τέχνη» (Suspect Culture) όταν, το 1999, παίχθηκε στις «περιθωριακές εκδηλώσεις» του Φεστιβάλ του Εδιμβούργου. Κι εκεί είχε βάλει κι ο ίδιος ο πολυπράγμων συγγραφέας –28 χρόνων ακόμα– το χεράκι του.

Ανεκμετάλλευτο χιούμορ

Επειτα, ένας δημιουργός ο οποίος κάθεται και γράφει αμέσως μετά το «Mainstream» ένα –βραβευμένο με το έπαθλο Τζον Γουάιτινγκ– έργο με τόσο πνευματώδη, αν και μακροσκελή, τίτλο όπως: «Το Τελευταίο Μήνυμα του Κοσμοναύτη προς τη Γυναίκα την οποία κάποτε ερωτεύθηκε εις την Πρώην Σοβιετική Ενωση», δεν μπορεί, δεν γίνεται να σημειώνει χωρίς να κρυφογελά ότι «Κατά τον Καντ ο χρόνος αποτελεί την αντιληπτική μορφή που υπάρχει a priori μέσα μας και με την οποία παρακολουθούμε τη διαδοχή των αντικειμένων της εμπειρίας», όπως επεξηγεί(!) αλλού το ελληνικό πρόγραμμα.

Τον δύστυχο τον Γκρεγκ! Εδώ σ' εμάς τον παρεξήγησαν εμφανίζοντάς τον περίπου ως φαφλατά Γάλλο νεοφιλόσοφο. Το πολύ ιδιότυπο προσωπικό του –και σκωτσέζικο μαζί– χιούμορ έμεινε ανεκμετάλλευτο, και ο κατά τ' άλλα ικανότατος σκηνοθέτης Θωμάς Μοσχόπουλος φαίνεται ότι διάβασε κατά γράμμα τα όσα περισσότερο ή λιγότερο σοβαρά γραμμένα «σεβόμενος» –που λένε– απόλυτα τον συγγραφέα.

Τον συγγραφέα ίσως. Οχι όμως και το πνεύμα του, το οποίο προσομοιάζει σ' ένα Cowardian «Blithe Spirit» – μια κι αρχίσαμε τα εγγλέζικα, τα οποία πλέον όλοι μας τα παίζουμε στα δάχτυλα.

Σκηνοθετική τεχνική

Τώρα, ως γνωστόν μόνο ως mainstream δεν γίνεται να χαρακτηρίσει κανείς το πλέον σοβαρά πρωτοποριακό, το τόσο συνδεδεμένο με την έννοια της συνέπειας της θεατρικής ποιότητας Θέατρο του Νότου. Ενα ομογενές συγκρότημα όπου ακόμα και οι κάποιες ενδεχόμενες αποτυχίες του διατηρούν ένα αναμφισβήτητο ενδιαφέρον για τους θεατρόφιλους. Ετσι και σε τούτη την περίπτωση. Τουλάχιστον το φινίρισμα της σκηνοθετικής τεχνικής του Θωμά Μοσχόπουλου (όπως κάτι χορογραφημένες διαγώνιες στο χώρο, κάποιες ακροβατικά ριψοκίνδυνες σιωπές, καλομελετημένη διδασκαλία που ισορροπούσε ανάμεσα στον ρεαλισμό και στο ονειρικό) αρκεί για να δει κανείς αυτήν την παράσταση. Αν μη τι άλλο πρόκειται για μια ικανοποιητική εικαστική απόλαυση (σκηνικά - κοστούμια Ελλη Παπαγεωργακοπούλου, φωτισμοί Λευτέρης Παυλόπουλος). Εντάξει, και λίγο «art pour art» πού και πού. Τουλάχιστον δεν βλάπτει στους καρκατσουλιάρικους καιρούς που ζούμε. Ντρέπομαι αλλά δεν θυμάμαι καθόλου τη μουσική στο έργο. Αν είχα διαβάσει προηγουμένως το πρόγραμμα όπου κάποιος CotiK χρεώνεται με τη Μουσική Από-σύνθεση-Ανα-σύνθεση σίγουρα θα την πρόσεχα.

Και βέβαια ήταν αυτοί οι τέσσερις αξιοθαύμαστοι νέοι ηθοποιοί οι οποίοι είχαν να υποστηρίξουν ο καθένας τους 3 με 4 ολότελα διαφορετικούς χαρακτήρες γλιστρώντας διαρκώς μαεστρικά και με σιγουριά από τον έναν στον άλλο. Και το έκαναν δίχως ρητορείες και υπερβολές ΟΛΟΙ ΤΟΥΣ. Με κεφαλαία λοιπόν και τα ονόματά τους: ΙΕΡΩΝΥΜΟΣ ΚΑΛΕΤΣΑΝΟΣ, ΑΝΝΑ ΜΑΣΧΑ, ΑΡΓΥΡΗΣ ΞΑΦΗΣ, ΜΑΡΙΑ ΣΚΟΥΛΑ. Ικανοί ηθοποιοί οι οποίοι έσωσαν στην κυριολεξία μία παρεξηγημένη παράσταση.